

Sygn. akt I PK 316/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa K. R. i H. R.
przeciwko K. Spółce Akcyjnej - Kopalni Węgla Kamiennego "W." w K.
o zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 czerwca 2015 r., sygn. akt III APa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążania powodów kosztami zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Powodowie K. R. i H. R. domagali się od pozwanego K. SA – KWK W. w K. zadośćuczynienia w kwotach po 300.000 zł w związku ze śmiertelnym wypadkiem przy pracy, jakiemu uległ mąż powódki – ojciec powoda. Wyrokiem z dnia 18 lutego 2015 r., IX P (...) Sąd Okręgowy – Sad Pracy w K. zasądził na rzecz obojga powodów po 62.500 zł, oddalając powództwo w pozostałej części. Sąd Okręgowy ocenił, że powód przyczynił się do wypadku w 75%, pozwana – z 25%, co uzasadniało stosowne rozłożenie ciężaru odszkodowania.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2015 r., III APa (...) Sąd Apelacyjny w (...), na skutek apelacji powodów, zmienił zaskarżony wyrok w części – zasądzając na rzecz powodów dalsze kwoty 62.500 zł – a w pozostałej części wyrok utrzymał w

mocy. Sąd Apelacyjny ocenił, że w okolicznościach sprawy należy przyjąć przyczynienie się powoda do wypadku w postaci 50%, co uzasadniało odpowiednie zwiększenie kwoty zadośćuczynienia.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wywiódł pełnomocnik powodów. Jako podstawy skargi kasacyjnej wskazał naruszenie:

1/ art. 6 k.c. w zw. z art. 362 k.c. przez ich niezastosowanie polegające na przyjęciu, że poszkodowany przyczynił się do wypadku przy jednoczesnym uznaniu, że przebieg wypadku został odtworzony probabilistycznie i pominięciu zarzutów apelacji kwestionujących stan faktyczny w zakresie podstawy i przesłanek miarkowania odszkodowania,

2/ art. 362 k.c. w zw. z art. 435 k.c. przez ich błędną wykładnię i uznanie, że okoliczności wypadku ujęte w płaszczyznach rodzaju prowadzonej działalności i probabilistycznego przebiegu wypadku, do którego doszło przez niedostateczną komunikację – prowadzą do wniosku, że zaniedbania te powinny w równym stopniu obciążać pokrzywdzonego jak i pracodawcę,

3/ art. 362 k.c. w zw. z art. 435 k.c. przez ich błędną wykładnię i uznanie, że wina nie stanowi podstawowej przesłanki miarkowania odszkodowania,

4/ art. 362 k.c. w zw. z art. 435 k.c. w zw. z art. 446 § 4 k.c. przy zastosowaniu art. 8 k.p. – przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że uzasadnione jest zmniejszenie świadczenia na rzecz osób najbliższych w sytuacji, gdy pozwany zakład pracy odpowiada na zasadzie ryzyka a poszkodowany działał z motywów altruistycznych w celu usprawnienia procesu pracy,

5/ art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie polegające na sporządzeniu uzasadnienia w sposób uniemożliwiający odczytanie, jakie zarzuty zostały rozpoznane i jaki stan faktyczny stanowił podstawę rozstrzygnięcia,

6/ art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. a także art. 100 k.p.c. w zw. z „§ 12.5 w zw. z § 6.7 w zw. z § 13.2” rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28 września 2002 r. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez

zaniechanie skorygowania orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego przy jednoczesnej zmianie wysokości zasądzonych świadczeń.

Jako okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał:

1/ potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności sądów w zakresie tego, czy ustalenie przyczynienia się jest jedynie warunkiem koniecznym do rozważenia możliwości zmniejszenia odszkodowania, ale nie wystarcza do tego zmniejszenia, czy też ustalenie takie pociąga za sobą obowiązek zmniejszenia odszkodowania,

2/ potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, odnoszącą się do pojęcia „przyczynienia się”, które nie ma swojej definicji normatywnej; z rozważań Sądu Apelacyjnego, jak podnosi skarżący, nie wynika jaką koncepcję przyjęto w uzasadnieniu wyroku,

3/ występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, odnoszące się do zagadnienia, czy przesłanki miarkowania odszkodowania o jakich mowa w art. 362 k.c. mają zastosowanie w sytuacji, gdy sprawca szkody odpowiada na zasadzie ryzyka,

4/ oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w zakresie zarzutów naruszenia prawa procesowego, polegającą na niewskazaniu przyczyn, dla których Sąd II instancji przyjął przyczynienie i uznał za zasadne miarkowanie odszkodowania na poziomie 50% a także ze względu na fakt, że zmieniając wyrok i zasądzając większą wysokość świadczeń Sąd II instancji nie skorygował stosownie do tego orzeczenia o kosztach,

5/ oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w zakresie zarzutów naruszenia prawa materialnego – zdaniem skarżącego, odwołującego się do orzecznictwa sądów apelacyjnych i Sądu Najwyższego – zaostrzona odpowiedzialność, wynikająca z art. 435-436 k.c. skłania do przyjęcia, że tylko oczywiste, rażące niedbalstwo poszkodowanego, może usprawiedliwiać ograniczenie odpowiedzialności na podstawie art. 362 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie podlega przyjęciu do rozpoznania, nie występują bowiem w sposób oczywisty okoliczności, które uzasadniałyby jej rozpoznanie.

W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy pragnie zauważyć, że mnogość okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania, ujętych w skardze nie tyle nie przyczynia się do skuteczniejszego uzasadnienia takiego wniosku, ile – wręcz przeciwnie – czyni go bezzasadnym.

Sięgając do dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego trzeba przypomnieć, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, wyjaśnieniu dlaczego jest ono istotne, albo na określeniu, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości lub z przedstawieniem rozbieżności występujących w orzecznictwie sądów (tak np. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2004 r., II PK 4/04). Chodzi tu więc o wykazanie trudności w interpretacji prawa, na które napotkał skarżący w toku postępowania przed sądami powszechnymi, a z którymi te sądy miały trudności. Trudności te i wątpliwości mogą uzasadniać konieczność zajęcia się sprawą przez Sąd Najwyższy.

Z kolei oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić na pierwszy rzut oka bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, niepubl.). Niezależnie od tego warto zwrócić uwagę, że samo z siebie naruszenie prawa materialnego w wyroku sądu odwoławczego nie stanowi o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2006 r., I PK 283/05). Przyjęte jest w judykaturze, że oczywista zasadność skargi powinna polegać na takim naruszeniu norm prawnych, które nie budzi wątpliwości i możliwe jest do stwierdzenia przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2007 r., I PK 113/07).

W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano z

uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08 przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt. 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Skarżący tymczasem z jednej strony oczekuje wykładni przepisu art. 362 k.c. w zakresie pojęcia przyczynienia się i roli tej regulacji w zakresie dopuszczalności zmniejszenia odszkodowania w przypadku odpowiedzialności na zasadzie ryzyka (art. 435 k.c.) a z drugiej strony twierdzi, że Sąd Apelacyjny oczywiście wadliwie zastosował te normy. Ponieważ Sąd Najwyższy nie może zastąpić skarżącego we wskazaniu przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania, tego rodzaju sprzeczność uniemożliwia przyjęcie skargi do rozpoznania.

Mając na uwadze przytoczone wyżej wymagania, wskazujące na oczywistą zasadność skargi, Sąd Najwyższy nie dopatruje się możliwości przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania także ze względu na pozostałe kwestie wymienione w jej uzasadnieniu. Podniesione zarzuty naruszenia prawa procesowego wymagałyby szczegółowego badania sprawy, nie dają się bowiem stwierdzić *prima facie* bez wgłębiania się w sprawę.

Za oczywiście niezasadny wypada uznać zarzut, że Sąd II instancji wadliwie rozstrzygnął kwestię kosztów postępowania. Skarżący wykazuje się niezrozumieniem treści art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. Nie chce zauważyć, że w postępowaniu apelacyjnym strona powodowa wygrała sprawę jedynie w 1/3, przegrywając natomiast sprawę w 2/3 – biorąc pod uwagę wartość żądania. W tych okolicznościach można mieć wątpliwości, na ile zasadne było w jakimkolwiek stopniu obciążenie strony pozwanej kosztami zastępstwa procesowego, nie mówiąc już o absolutnym braku oczywistej zasadności zarzutu w tej kwestii.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. biorąc pod uwagę sytuację powodów a także fakt, że uzasadnienie odpowiedzi na skargę

kasacyjną nie było w najmniejszym stopniu pomocne w ferowaniu rozstrzygnięcia w przedmiocie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania.